

Äntwert vum Kulturminister op d'parlamentaresch Fro n°3059 vum 17. Oktober 2025 vun der honorabler Deputéiert Alexandra Schoos

1) Gëtt et aktuell e kompletten Inventaire vun alle Lëtzebuerger Muséeën, Archiver, Collectionnen asw., an deem Kulturgidder aus kolonialem Kontext opgelëscht ginn? Wann nee, fir wéini ass esou een Inventaire geplangt?

All ëffentlech Institutioun gëtt encouragéiert zur Provenienz vun den Objeten, Konschtwierker an Archiven an hirer Sammlung historesch Recherchen ze maachen. Dës Aarbecht kann nëmmen dezentral an all eenzel Institutioun gemaach ginn. Et gëtt keng Lëscht vu Muséeën, Archiver oder soss ëffentleche Kollektiounen wou Kulturgidder aus kolonialem Kontext versuergt ginn. Esou eng Lëscht ze erstellen ass och net einfach, well de koloniale Kontext vun den Objeten net ëmmer eendeiteg ass.

2) An hirer Äntwert op d'parlamentaresch Fro Nr. 2365 vum 22. Mee 2025 vum honorablen Deputéierten David Wagner schreift d'Regierung: „En ce qui concerne le Musée national d'archéologie, d'histoire et d'art (MNAHA), il convient de noter deux projets réalisés en lien avec le passé colonial du Luxembourg, à savoir : l'exposition « Le Passé colonial du Luxembourg » au Nationalmusée um Fëschmaart (à cette époque encore le MNHA) (...) ; la présentation et mise en contexte sur la plateforme collections.mnaha.etat.lu, tout comme la mise en ligne de l'inventaire des objets acquis par la Section historique auprès d'un donateur privé les ayant collecté en 1892-1893 dans l'actuelle Tanzanie et qui ont intégré les collections muséales dans l'entre-deux-guerres. Le Musée national de Dar-es-Salam en Tanzanie a par ailleurs été contacté afin de signaler cet ensemble en vue d'une éventuelle demande de restitution par la Tanzanie.“ Kann den Här Minister preziséieren, wéi déi tansanesch Regierung op dës Offer reagiert huet?

Den MNAHA huet am Dezember 2022 den National Museum of Tanzania per Courrier Recommandé a per Email kontaktéiert. Bis haut ass ausser engem accusé de réception, keng Reaktioun vun der tansanescher Säit komm.

3) Wéi eng weider Muséeën a Collectionnen hei am Land ausser den MNAHA hu bis elo Originn an Acquisitioun vu koloniale Kulturgidder ëffentlech gemaach, an a wéi engem Ëmfang?

Den Naturmusée huet am Kader vu verschiddenen Ausstellungen de koloniale Kontext vun der Acquisitioun vu verschidden Objeten ervirgehuewen. Am Kader vu senger temporärer Ausstellung „Orchidées, cacao et colibris - Naturalistes et chasseurs de plantes luxembourgeois en Amérique latine“ am Joer 2015/2016 am Naturmusée, déi vum Historiker Claude Wey kuratéiert gouf, ass och de Lëtzebuerger Naturalist Edouard Luja (1875-1953) virgestallt ginn, deen tëscht 1898 an 1920 Plantationsdirekter zu Kongo am deemolege Congo belge war. Iwwer Joerzéngten huet hien dem deemolege Conservateur Victor Ferrant virun allem Déierespecimenen zoukomme gelooss, déi haut nach am Besëtz vum Musée sinn, inventariséiert sinn an deels ausgestellt goufen, resp. nach ëmmer ausgestellt ginn. Vu Mee bis Juni 2026 huet den Naturmusée mat enger Fotosausstellung am neimënster dem Luja säi Wierken am Kader vun der Kolonisatioun kontextualiséiert. Heizou gëtt et och e klengen Katalog, deen ënnert der Leedung vum selwechten Historiker Claude Wey entstanen ass. 2012 krut den Naturmusée als Don d'Mineralesammlung vum Alphonse Schoetter, dee vun 1928-1935 als Chimist am Congo belge tätig war. Et ass wéi bei aneren Naturalia-Sammlungen net ëmmer a

posteriori nozevollzéien, wéi esou eng Sammlung genee zustane komm ass. An de Sammlunge vum Naturmusée sinn nach Mineralien aus fréier koloniséierte Länner, virun allem Afrika. D'Stécker sinn awer eréischt méi rezent no der Kolonisatiounszeit duerch Sammler fonnt ginn an duerch Don oder Akaf an d'Sammlung komm. Restitutiounsfuerderunge ginn et keng.

Den Institut national de recherches archéologiques (INRA) versuergt a sengen Depoten eng Rei vun ethnologeschen an ethnografeschen Objeten aus Amerika resp. aus Papua-Neuguinea, souwéi och afrikanesche Mobilier, deem zum Deel am Kader vun der Trennung vun de Sammlunge vum MNAHA dohi komm ass, mee och zum Deel aus méi rezenten Acquisitiounen staamt. Indirekt ass deem Deel vun de Sammlungen aus dem INRA déi aus der fréierer gemeinsamer Sammlung mam MNAHA kommen, och an der Ausstellung vum MNAHA „Le passé colonial du Luxembourg“ (2022) erfuerscht ginn.

4) Gedenkt d'Regierung d'Gesetz iwwer de Patrimoine culturel am Hibleck op d'Prozedure betreffend d'Restitutioun vu Kulturgidder, déi erwisenermoossen eng kolonial Originn hunn, ze ergänzen?

D'Gesetz vum 25. Februar 2022 iwwert de Patrimoine culturel erlaabt dem Kulturminister schonn haut op Basis vun engem Avis conforme vun der Commission du Patrimoine culturel Objeten oder Konschtwierker aus de Collections publiques erëm erauszehuelen, eng Prozedur déi een och am Kader vun eventuelle Restitutiounsfroen notze kann. Weiderhin schafft d'Gesetz och e Kader wat d'Restitutioun vu kulturelle Gidder ugeet, déi den Territoire vun engem Staat, dee Signataire vun der UNESCO Konventioun, resp. der Konventioun vun Den Haag ass, onrechtméisseg verlooss hunn.

5) Gedenkt d'Regierung, mat Hierkonftslänner bilateral Accorden zur Restitutioun vu koloniale Kulturgidder ofzeschléissen? Ginn et an deem Kontext schonns Gespréicher mat verschiddene Länner?

D'Regierung gesäit d'Fro vun eventuelle bilateralen Accorden zur Restitutioun vu koloniale Kulturgidder am Kontext vun enger méi breeter ugeluechter wëssenschaftlecher an juristescher Analys. Wéi schonn an der Äntwert op d'parlamentaresch Fro n° 2365 vum 2025 erwänt, gouf deemools en Opdrag un de C²DH (Luxembourg Centre for Contemporary and Digital History) verginn, fir d'Roll vu Lëtzebuerg an engem kolonialen Kontext ze erfuerschen. De Projet ass am Januar 2022 gestart a wäert viraussichtlech am Laf vum Joer 2026 ofgeschloss ginn.

D'Resultater vun dëser Etude kënnen eng Basis duerstellen, fir ze evaluéieren, ob an awéiwäit Lëtzebuerg no internationalem respektiv nationalem Recht kompetent a juristesch responsabel wier, fir bilateral Accorden am Beräich vun der Restitutioun z'envisagéieren. Dëst setzt awer viraus, datt an engem éischte Schrëtt gëtt, wat fir Objeten iwwerhaapt a Fro kéimen an ob déi betraffe Länner e formellen Ussproch erhiewen.

Lëtzebuerg, dn 20. November 2025

De Kulturminister

(s.) Eric Thill